

17486 Res. ex. v. d. Schryver

1

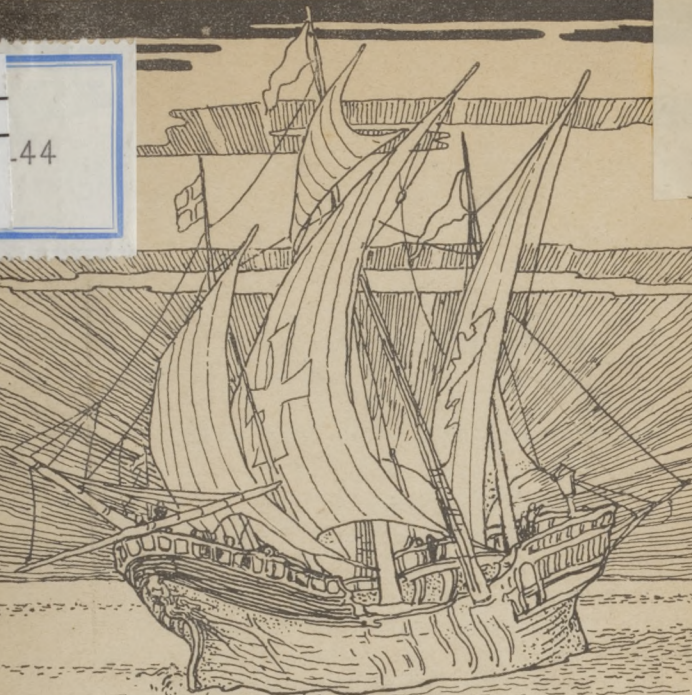
1997

A

Z

.44

3129



BIBLIOTHEEK  
VAN DE 2<sup>e</sup> KAMER DER  
STATEN-GENERAAL

VRAGEN  
VAN DEN DAG

Populair Tijdschrift

Onder Hoofdredactie van

D<sup>r</sup> H. BLINK

AMSTERDAM  
S. L. VAN LOOY & H. GERLINGS



BIBLIOTHEEK KITLV



0190 8357

159 349354

3R 1997 A3129

Z 47 D 144

Overgedrukt uit de »Vragen van den Dag», 1894.

## DE BETEEKENIS VAN ST. EUSTATIUS ALS NEDERLANDSCHE BEZITTING.

(Welvaart en verval en oorzaken, die daartoe geleid hebben. De toekomst van St. Eustatius.)

De voormalige welvaart van het eiland St. Eustatius is te veel bekend om daarover breedvoerig uit te weiden. Slechts een enkel feit, een enkel getal zij hier aangehaald ten bewijze, dat het eiland den naam van Golden Rock”, waaronder het ten tijde van zijn bloei bekend stond, ten volle verdiende.

Op een oppervlakte van 190 □ Eng. mijl telde het eiland 25000 inwoners. De vele suiker-, indigo-, tabaks- en koffieplantages werden gecultiveerd door ruim 5000 neger-slaven. Schepen van alle natiën bezochten het eiland, zoodat er soms 600 à 700 schepen tegelijk op de reede ten anker lagen <sup>1)</sup>. Vier kerken en twee loges versierden de Bovenstad. In de Benedenstad strekte zich langs de geheele baai een dubbele rij van pakhuizen uit, die vaak niet in staat waren de koopmanschappen te bergen, welke er van heinde en ver aangevoerd werden <sup>2)</sup>. Van 1778—79 bracht het eiland der Compagnie een netto winst van f 41000 op <sup>3)</sup>. Ruim dertig miljoen vielen Rodney in handen bij de verovering van het eiland in 1718 <sup>4)</sup>. Veertien jaar na deze noodlottige gebeurtenis kon het eiland nog een brandschade van f 30,000 's maands opbrengen <sup>5)</sup>. St. Eustatius was het centrum van den West-Indischen handel. In 1789 werden er van het eiland naar Nederland alleen, en uitsluitend in Hollandsche schepen, verzonden: 6.440.700 lb suiker, 576.955 lb tabak, 19060 lb koffie, 45520 lb cacao, 750 lb indigo, 8650 lb katoen, 2970 lb peper, 600 lb sarsaparilla, 112.500 lb karetschilpad, 1165 huiden, 611 stukken geel hout en 81 vaten en okshoofden rum <sup>6)</sup>.

- 1) Correspondentie van Gouverneur 't Hoen.
- 2) De Jong, Reize naar de Caraïbische eilanden.
- 3) Correspondentie van Gouverneur de Graaff.
- 4) Van Kampen, Geschiedenis der Nederlanders buiten Europa.
- 5) Notulen van den Raad der Politie 1795.
- 6) Notariële akten over 1789.





Thans telt datzelfde eiland niet meer dan  $\pm$  1500 inwoners en het gaat een gewissen ondergang tegemoet. In 1893 vertegenwoordigde de invoer een waarde van *f* 34.549.56, de uitvoer der producten een waarde van *f* 10.205.66; de uitgaven beliepen *f* 2857.91, de inkomsten *f* 7.186.41<sup>5</sup>.

*De cijfers  
uitgelaten.*

Waar vroeger de twee steden van het eiland door de prachtige en ruime gebouwen den bezoeker reeds van verre verkondigden, dat hij een welvarende plaats naderde, ziet men slechts eenige, meestendeels half vervallen, houten huizen en ontelbare ruïnes.

Terwijl hier voormaals de vlaggen van alle natiën boven het mastenbosch wapperden, valt er thans slechts een enkele driekleur op het een of ander barkje te bespeuren. Waar voorheen het oog kon weiden over golvende suikerrietvelden en lommerrijke plantages, steken thans de cashia's (*Acacia macrocartha* en *tortuosa*) overmoedig hunne doornachtige takken omhoog. Honderden akkers gronds liggen braak, slechts wachtende op de ondernemende hand om den vruchtbaren bodem weer in vrucht dragenden bouwgrond te herscheppen.

Welke zijn de oorzaken van dit verval van het eens zoo bloeiende eiland?

De geschiedenis van het eiland leert, dat die achteruitgang aan een samenloop van omstandigheden te wijten is. Het waren rampen, die het eiland troffen, die met de politiek van het moederland, de drukkende tijdsomstandigheden en de afschaffing der slavernij daartoe samenwerkten.

De eerste en zwaarste slag, die deze bezitting trof, was ongetwijfeld de verovering of liever de verwoesting van het eiland door den Engelschen Admiraal Rodney (1781). Zeer terecht wierp de groote redenaar Burke in het Parlement den admiraal voor de voeten: »that he did not leave the conquered a shilling.»<sup>1)</sup> Toen het eiland in handen der Franschen viel (Oct. 1781) vonden dezen slechts leege pakhuizen, verwoeste plantages en berooide inwoners. De Joden, voor het meerendeel groothandelaars, en de Amerikanen, met wie de handel voornamelijk gedreven werd, werden van het eiland gebannen en zij verplaatsten hunne handelsrelaties, die vooral aan St. Thomas en St. Bartholomeus ten goede kwamen.

Het was echter moeielijk een zoo uitgebreide handel als St. Eustatius dreef, in eens geheel en al te vernietigen. Nadat de vrede gesloten was, werden spoedig weder handelsrelaties aangeknoopt, en acht jaar na de verwoesting van het eiland (1789) kon die handel niet onaanzienlijk genoemd worden. Toen echter trof een tweede ramp het eiland: de conventie met de Franschen (1795).

Kostte de verbroedering der twee republieken Nederland schatten gelds, niet minder moest St. Eustatius het ontgelden. Bij art. 11 der conventie was bepaald, dat het eiland een maandelijksche schatting van *f* 30000 zou opbrengen. Al spoedig echter moest die som verminderd worden, daar zij

1) Scots Magazine. Vol. XLIII. Zitting van 4 Dec. 1781.



de krachten der inwoners te boven ging. In 1801 was de Fransche commissaris Cotten zelfs verplicht zich met een maandelijksche contributie van *f* 1000 tevreden te stellen, en, ofschoon van Fransche zijde geen middelen ontzien werden om de inwoners tot betaling te dwingen, kon in Januari van dat jaar niet meer dan *f* 616 opgebracht worden. <sup>1)</sup> Deze schatting drukte zoo zwaar op de inwoners, dat de rijke en invloedrijke raadsheer De Windt door het opbrengen zijner quota's zoozeer verarmd werd, dat hij zich later als hulpbehoevend tot het bestuur te wenden had om levensonderhoud. Duizenden inwoners verlieten het eiland, niettegenstaande de zwaarste straffen daarop door de Franschen gesteld waren. De inkomsten van het eiland, die het jaar vóór de conventie gemiddeld nog *f* 2208.75 's maands beliepen, daalden het jaar na de conventie tot gemiddeld *f* 146.30 's maands. <sup>2)</sup> Bij de overgave van het eiland aan de Engelschen bedroeg het aantal bewoners 2500. <sup>3)</sup> Een tiende van het getal in 1781. Sprekende cijfers voorwaar!

Bij deze op elkaar volgende rampen kwam nog, dat de politiek van het moederland het vaststellen van beperkende bepalingen omtrent den handel met de Vereenigde Staten vorderde, het land, waarmee de handel van St. Eustatius grootendeels werd gedreven. Niettegenstaande de wel-sprekendste betoogen van de fiskaals Heyliger en Ter Hoeven <sup>4)</sup> kwam in deze restricties geen verandering, en trokken de eilanden St. Thomas en St. Bartholomeus eindelijk den geheelen Amerikaansch-West-Indischen handel tot zich. Van Amerikaansche zijde werd veel gedaan om de handels-relaties met St. Eustatius niet geheel en al te laten varen: men scheen een zekere genegenheid te gevoelen voor het eiland, waar de »stars and stripes" het eerst erkend waren. Resultaten leverden de beste pogingen echter niet op: in 1827 nog werd den Amerikaanschen consul Hollingsworth aangezegd, dat het bestuur hem in zijne qualiteit niet kon erkennen. <sup>5)</sup>

De drukkende tijdsomstandigheden waren geen geringe factor in den achteruitgang van het eiland. De aanzienlijke handel, die het met de Fransche kolonies dreef, verplaatste zich van zelve, toen die kolonies in het begin dezer eeuw in handen der Engelschen vielen. De vrij uitgebreide handel met de Zuid-Amerikaansche kolonies werd van minder en minder beteekenis. Door de staatkundige beroeringen in Europa werden de Zuid-Amerikaansche kooplieden genoodzaakt, voor de veiligheid hunner ladingen, zich in directe verbinding te stellen met de Vereenigde Staten, waarvan de voordeelen alras duidelijk werden. Toen eindelijk stoomschepen West-Indië kwamen bezoeken, had St. Eustatius voor goed zijn

- 
- 1) Notulen van den Raad van Politie 1801.
  - 2) Opgave van den Boekhouder-Generaal.
  - 3) Correspondentie van Gouverneur Blunt.
  - 4) Notulen v. d. R. v. P. 1786 en 1794.
  - 5) Correspondentie van Gouverneur van Spengler.



rol als handelsplaats uitgespeeld. Nadat het elk koopman, ja zelfs bijna elk individu, mogelijk werd goederen direct uit Amerika en Europa te ontvangen, was er van tusschenhandel, de groote bron van St. Eustatius' welvaart, geen sprake meer. De handel der West-Indiërs bepaalt zich meer en meer tot den invoer der dagelijksche benodigdheden en den uitvoer der stapelproducten. Onder die omstandigheden kon het eiland niet — en zal het ook nooit weer kunnen — zijn positie als handelsplaats herwinnen.

De emancipatie der slaven zette eindelijk de kroon op het werk. Hoe volmondig men ook de afschaffing der slavernij, uit een philanthropisch oogpunt beschouwd, moet roemen, zeker is het, dat zij in zeer groote mate meewerkte tot het verval der kolonies. Toen er van St. Eustatius geen groothandel meer gedreven werd, moest men zich tevreden stellen met de opbrengst van den bodem. In die positie heeft het eiland nog jaren van voorspoed gekend, alhoewel niet te vergelijken met den rijkdom door den handel er aangebracht. De cultuur van het suikerriet verschaft aan vele handen werk en wierp groote winsten af, die het geheele eiland ten goede kwamen. Men beging echter de groote fout, zich uitsluitend tot die cultuur te bepalen, en daaraan alles ten offer te brengen. De cultuur van tabak, koffie en indigo, voorheen met zooveel succes beoefend, werd ten eenenmale verwaarloosd. Elk stukje gronds, dat slechts eenigszins bebouwbaar was, werd benuttigd ter aanplanting van suikerriet. Slechts de hier en daar nog in het wild voorkomende tabaks-, koffie- en indigo-planten wijzen er op, dat hunne cultuur voorheen op het eiland beoefend werd.

Er daagde echter een geduchte mededinger voor het suikerriet op in den beetwortel. Door de aanmoediging, door Napoleon I aan de cultuur daarvan gegeven, en door de afschaffing van het continentaal stelsel, daalden de groote winsten aan de suikerrietcultuur verbonden alras. Spoedig werd de fabricatie der beetwortelsuiker zelfs tot zulk een hoogen trap van ontwikkeling gebracht, dat de kosten der bereiding niet hooger waren dan die der rietsuiker. Hardnekkig hield men zich in de kolonie echter vast aan de cultuur van het suikerriet, hopende op beter dagen. Weldra echter verminderden de winsten aan die cultuur verbonden zoodanig, dat zij den planter, gedurende de laatste tien jaren vóór de emancipatie, slechts een matig bestaan opleverden. Men hield met de uitvindingen van den dag geen gelijken tred en niets werd gedaan om de aandacht der planters daarop te vestigen of om kapitalisten aan te moedigen, door den invoer van moderne machines, de rietsuikerfabricatie nog winstgevend te maken. Toen eindelijk de emancipatie voor de deur stond, waren de planters, die zich reeds gedurende een reeks van jaren met kleine winsten hadden tevreden moeten stellen, niet meer in staat de noodige verbeteringen in de suikerfabricatie aan te brengen. Na de emancipatie was er van den wederinvoer der tabak- of koffiecultuur geen

*210 p. 6.*



zal wel geen betoog behoeven. Met de bestaande vooroordeelen der kapitalisten tegen het steken van geld in West-Indische ondernemingen, kan die hulp moeilijk verwacht worden dan van bestuurswege. Halve maatregelen kunnen echter niet baten. Afschaffing van alle rechten kan van geen belangrijk nut zijn. Eenige schepen meer mogen daardoor allicht het eiland bezoeken, doch zoolang er van het eiland niets uit te voeren is, zal de scheepvaart toch altijd van geringe beteekenis blijven. De uitvoer van het eiland kan niet grooter worden dan door de vermeerderde productie van den bodem; de invoer kan niet vermeerderen dan door vermeerdering der behoeften van de bevolking. Die meerdere behoeften kunnen slechts komen door vermeerdering of grootere welvaart der bevolking. Van mijnontginningen is niet veel te verwachten op St. Eustatius <sup>1)</sup>. Bezuinigingen kunnen tot geen resultaten leiden, tenzij de bezuinigde gelden besteed worden tot verbetering van plaatselijke toestanden. Hoe minder geld er op het eiland uitgegeven wordt, hoe minder lieden er een bestaan zullen kunnen vinden. Van herleving van den handel kan geen sprake zijn zonder ondenkbare, politieke verwikkelingen aan te nemen.

Er blijft dus ter doeltreffende verbetering der plaatselijke toestanden van het eiland geen middel over dan aanmoediging en verbetering van landbouw, veeteelt en industrie. Door voorbeeld en geldelijke ondersteuning moet de planter in staat gesteld worden zijn gronden te doen opbrengen, wat zij opbrengen *kunnen*. Indien dat al gedurende eenige jaren vermeerdering van uitgaven met zich brengt, die uitgaven zullen wel besteed zijn. Het is ontegenzeggelijk waar dat men thans, nu de kolonie hare kosten dekt, niet uit het oog moet verliezen, dat er op de bron, waaruit de inkomsten vloeien — de phosphaat-ontginningen — niet als *vaste* inkomsten te rekenen valt, doch ~~doch~~ dat neemt geenszins weg, dat het beginsel eener goede staatkunde meebrengt juist dan verbeteringen in te voeren, wanneer de uitgaven daaraan verbonden het minst drukken. Als dan eenmaal die inkomsten niet meer vloeien, zal wellicht St. Eustatius geen lastpost meer zijn voor de kolonie. Wat in de jaren van overvloed besteed is, kan rijke vruchten dragen. Het bestuur zou met recht van den planter kunnen verwachten dat hij, na eenige jaren materiële hulp ontvangen te hebben, het bestuur eenigszins schadeloos stelle — gelijk zulks in andere kolonies geschiedt — voor den verleenden onderstand. De grootere uitvoer van het eiland zou daarenboven een grooteren invoer met zich brengen, en beide zouden het bestuur ten goede komen. Zoo kunnen de oorspronkelijke uitgaven ruimschoots hunne renten afwerpen.

Moge het eiland spoedig de zoo noodige hulp erlangen!

Moge men inzien, dat er nog een toekomst voor St. Eustatius bestaat!

1) Prof. G. A. F. Molengraaff. Nationale belangen in West-Indië verwaarloosd. *Vragen van den Dag*, 1892. *Zie pag. 4.*



sprake meer. In de eerste plaats bezat men daartoe niet het noodige kapitaal en in de tweede plaats was men met de wijze van cultuur, na zooveel jaren, van verwaarloozing, niet meer bekend. Rustig bleef het bestuur intusschen het langzaam verval van het eiland aanzien. Geen enkele maatregel werd er genomen om den achteruitgang te stuiten. Geen enkele aanmoediging werd den kapitalist aangeboden. Toen men eindelijk al eens een enkele maal de aandacht der planters op de een of andere cultuur vestigde, hield men geen rekening met het gemis aan kapitaal, en de pogingen van het bestuur leidden tot niets. De verarmde planter kon zich met geen experimenten bezighouden, nadat men hem van zijn werkrachten beroofd had en eenige jaren had laten voorbijgaan, waarin hij de geringe geldelijke vergoeding, hem voor zijn slaven gegeven, benuttigd had tot zijn dagelijksch onderhoud, waarbij nog kwam, dat honderden vrijgemaakte slaven, die op de naburige eilanden een beter loon konden bedingen dan op St. Eustatius, het eiland verlieten, zoodat er jaarlijks meer en meer akkers bouwgrond braak bleven liggen. Door zijn precairen toestand is de planter genoodzaakt *die* producten te verbouwen, welke na korten tijd winsten afwerpen. Het zijn nu juist deze producten, die door de minvermogende planters op de overige eilanden eveneens verbouwd worden, waardoor de markt vaak overvoerd wordt, terwijl de gebrekkige scheepsverbinding met de overige eilanden en de daardoor dure vrachtprijzen, den »Statiaanschen» planter nog bovendien belet met de planters der overige eilanden te wedijveren <sup>1)</sup>. De van den dag op den dag levende planter kan het niet betalen, gedurende eenige jaren slechts geld ten koste te leggen aan zijn grond. Het is van geen nut den planter er op te wijzen, dat de een of andere cultuur, tak van industrie of verbetering op het gebied van landbouw of veeteelt hem mettertijd goede winsten zal opleveren, zonder hem tevens door voorbeeld en materiele hulp in staat te stellen aan die zaken uitvoering te geven: het is slechts steenen geven, waar brood gevraagd wordt.

Kan er nog iets goeds van St. Eustatius komen?

Ik aarzel niet die vraag bevestigend te beantwoorden. Ofschoon niet zoo vruchtbaar als sommige andere eilanden, biedt St. Eustatius toch ruimschoots de gelegenheid aan tot verbetering. Er bestaat geen reden om aan te nemen, dat een cultuur, die voorheen met succes op het eiland beoefend werd, thans niet meer in te voeren zou zijn. Niets staat den invoer van eenigen tak van industrie in den weg. Geen beletselen bestaan er tegen het aanbrengen van verbeteringen op het gebied van landbouw en veeteelt. Doch dat hulp, en *degelijke* hulp, daartoe vereischt wordt,

1) Mij is bekend, dat een verzonden scheepsloading zoete aardappelen (*Batata convolvulus*) een netto winst van  $2\frac{1}{2}$  cent per vat opbracht, werkloon voor de cultuur niet meegerekend.

*Zie pag. 5.*



al verrijze het ook nimmer »als een Phoenix uit hare assche,» 1) moge het toch den bezoeker van het thans verarmde eiland minder wee om het harte worden bij het aanschouwen der tallooze ruïnes, die hem als het ware van verre schijnen toe te roepen: Sic transit gloria mundi!

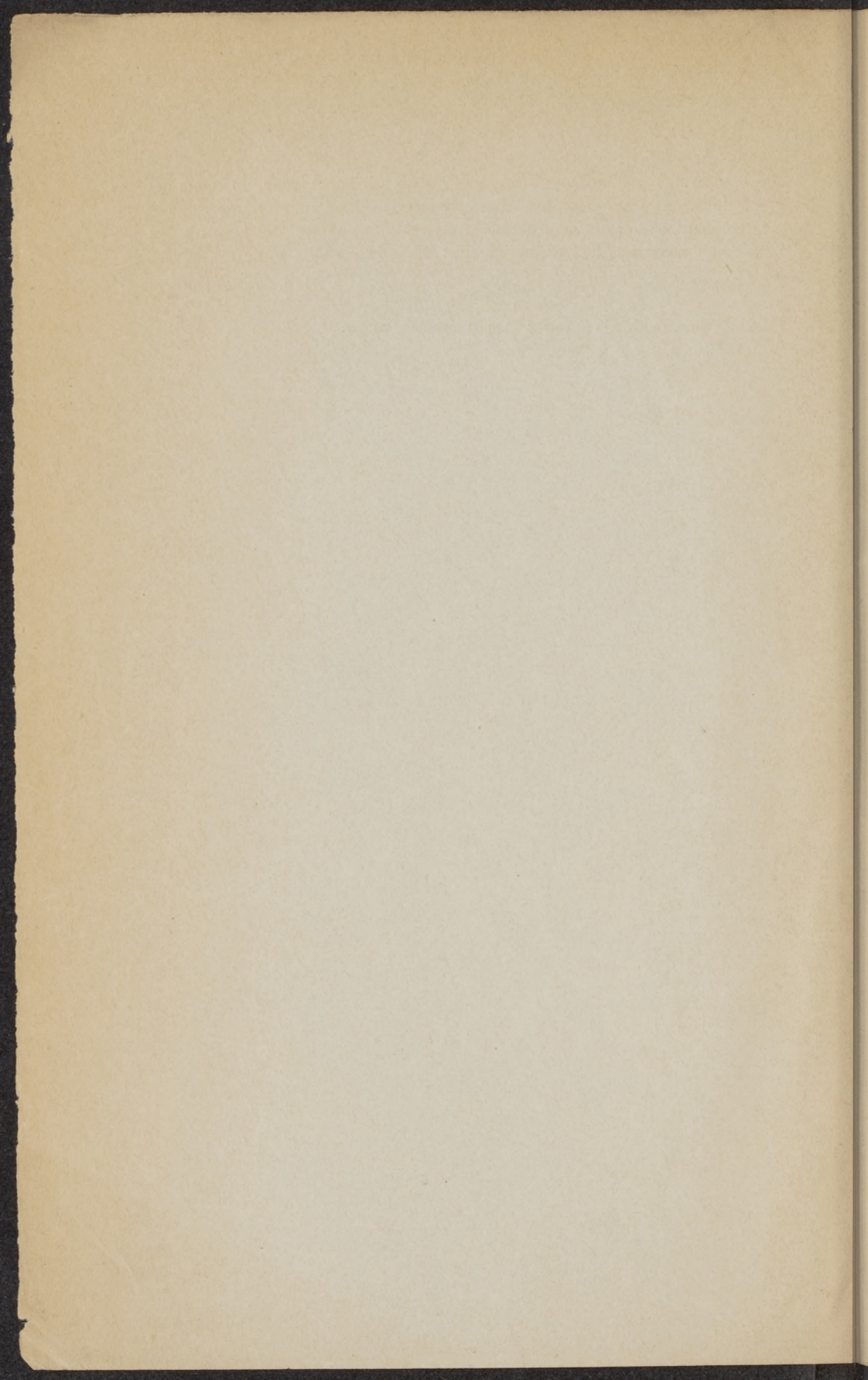
*Curaçao.*

J. H. J. HAMELBERG.

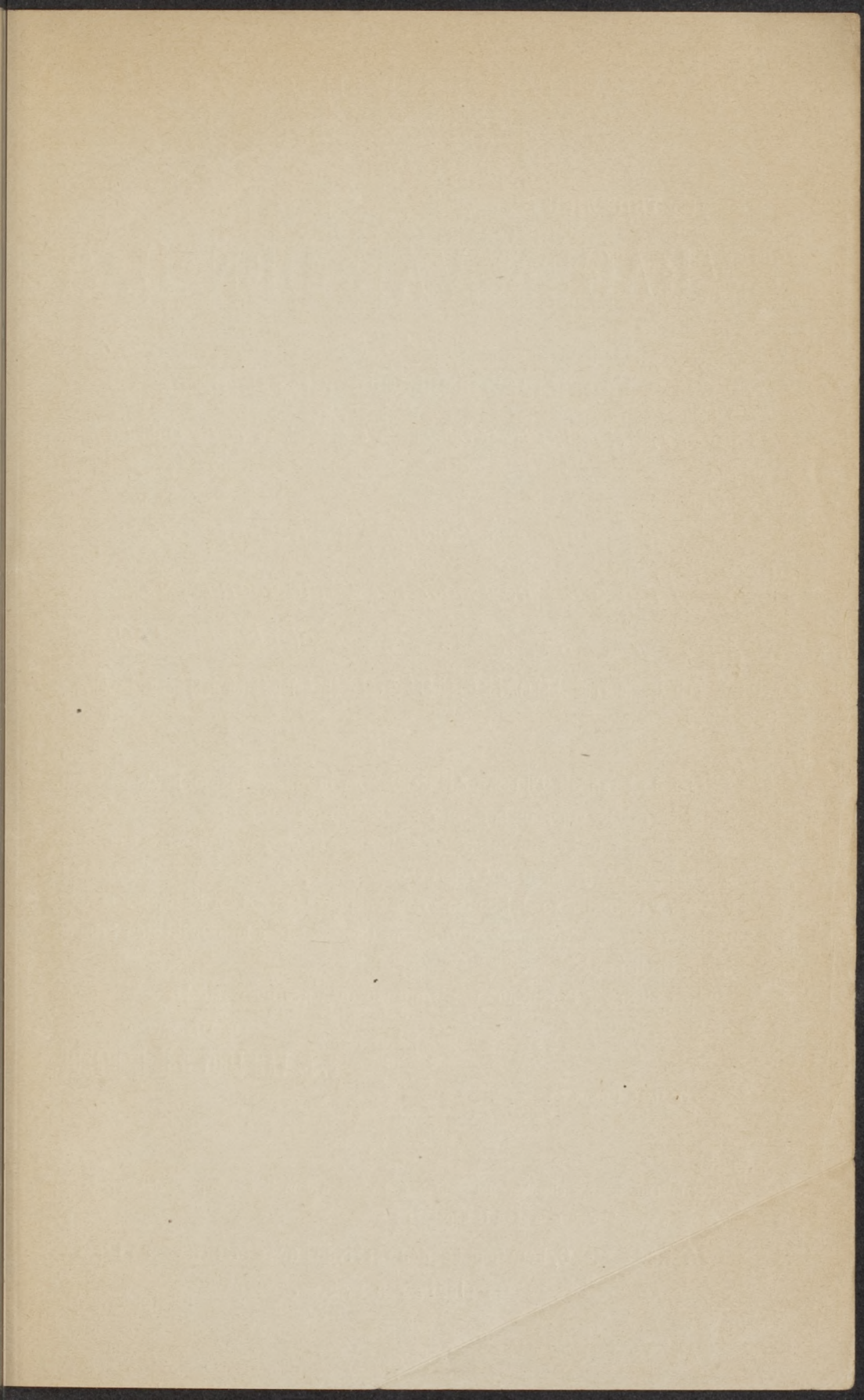
---

1) Publicatie van Gouverneur A. van Hey<sup>n</sup>wingen, 20 Juli 1809.











WIJZE VAN UITGAVE.

---

HET TIJDSCHRIFT

# VRAGEN VAN DEN DAG

MET HET

Populair Wetenschappelijk Bijblad

*verschijnt Maandelyks in Afleveringen van 5 à 6 vel, nu en dan Geïllustreerd.*

---

*De prijs per kwartaal is slechts f 1.35.*

*Franco per post voor het Binnenland f 1.50.*

*„ „ „ „ „ Buitenland „ 1.60.*

*Een fraaie rood linnen Stempelband voor den compleeten jaargang f 0.60.*

---

Het doel van dit Tijdschrift is steeds, om in verstaanbaren, helderen vorm, de belangrijkste vraagstukken en quaesties van den dag op *verschillend* gebied voor een ieder te bespreken en toe te lichten. Door den steun van velen onzer bekwaamste schrijvers, mocht dit streven der Redactie worden bereikt en heeft VRAGEN VAN DEN DAG duizenden vrienden in Nederland en in onze Koloniën doen verwerven, wier aantal voortdurend toeneemt in alle ontwikkelde kringen der maatschappij.

Een uitvoerig Prospectus wordt op aanvraag gaarne verstrekt.

DE UITGEVERS,

S. L. VAN LOOY & H. GERLINGS.

AMSTERDAM, ROKIN 50.

NB. Om belangstellenden het aanschaffen van een compleet exemplaar der verschenen jaargangen gemakkelijk te maken is bepaald:

**JAARGANG I—6, keurig gebonden verkrijgbaar te stellen voor f 12.—**

**in plaats van f 36.—.**